

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE

ÚTVAR ZAHRANIČIA A VONKAJŠÍCH VZŤAHOV

UL. 17. NOVEMBRA 15, 080 01 PREŠOV, SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Interné usmernenie k realizácii projektov programu Erasmus+ a uznávaniu mimoriadnych nákladov zahraničnej mobility v rámci programu Erasmus+ v súvislosti s bezpečnostným rizikom vojenského konfliktu na Blízkom východe

Prorektorka pre zahraničie a vonkajšie vzťahy Prešovskej univerzity v Prešove v záujme zabezpečenia ochrany študentov a zamestnancov vysielaných/ prijímaných na zahraničné mobility v rámci programu Erasmus+, ako aj v záujme jednotného, transparentného a predvídateľného postupu pri posudzovaní mimoriadnych nákladov a pri uplatňovaní inštitútu vyššej moci v súvislosti so zhoršenou bezpečnostnou situáciou, vydáva toto usmernenie:

Článok 1

Úvodné ustanovenia

1. Toto usmernenie upravuje podmienky posudzovania oprávnenosti mimoriadnych nákladov vzniknutých v súvislosti so zahraničnou mobilitou realizovanou v rámci programu Erasmus+ (ďalej len mobilita), ak dôjde k prerušeniu, predčasnému ukončeniu alebo neuskutočneniu mobility z dôvodu bezpečnostného rizika vojenského konfliktu, ozbrojenej eskalácie alebo iného závažného bezpečnostného ohrozenia v cieľovej krajine alebo regióne mobility.
2. Toto usmernenie zároveň upravuje podmienky uznania vyššej moci pri zahraničných mobilitách a postup pri posudzovaní nároku účastníka mobility na finančnú podporu alebo uznanie mimoriadnych nákladov.
3. Usmernenie sa vzťahuje na účastníkov všetkých typov mobilít vysielaných / prijímaných Prešovskou univerzitou v Prešove, na študentov a zamestnancov realizujúcich študijné pobyty, stáže, výučbové pobyty alebo školenia.

Článok 2

Právny základ

1. V prípadoch, kedy je realizácia mobility alebo spolupráce v dôsledku konfliktu nemožná alebo nadmerne sťažená, môžu príjemcovia grantu uplatniť štatút vyššej moci (Force Majeure). Každý prípad bude posudzovaný individuálne.
2. Pri posudzovaní nárokov účastníkov mobility sa vychádza z Dohody o grante na mobilitu v rámci programu Erasmus+, najmä z ustanovení upravujúcich ukončenie dohody a uplatnenie vyššej moci.
3. Pri výklade pojmu vyššia moc a pri administratívnom postupe sa zohľadňujú pravidlá programu Erasmus+, podľa ktorých sa pri nepredvídateľných okolnostiach mimo kontroly účastníka priznáva sa grant za oprávnené obdobie skutočne realizovanej mobility; neoprávnené vyplatená alebo nevyužitá časť grantu podlieha vysporiadaniu podľa podmienok dohody o grante.
4. Relevantným podkladom pri posudzovaní bezpečnostného rizika je stanovisko Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej MZVEZ SR) (<https://www.mzv.sk/web/sk/cestovanie>). Ak MZVEZ SR neodporúča cestovať do jednotlivých krajín, vrátane informácií o novej eskalácii či uzatváraní vzdušného priestoru v regióne Blízkeho východu, takáto mobilita môže byť zamietnutá z dôvodu bezpečnostného rizika. O schválení alebo neschválení realizácie mobility rozhoduje prorektorka pre zahraničie a vonkajšie vzťahy v rozsahu svojej pôsobnosti.

Článok 3

Vymedzenie základných pojmov

1. Na účely tohto usmernenia sa za *mimoriadne náklady* považujú nevyhnutné, preukázateľné a primerané náklady, ktoré účastníkovi mobility vznikli v priamej súvislosti s predčasným ukončením, prerušením, zmenou alebo nemožnosťou realizácie mobility z dôvodu bezpečnostného rizika.

2. Na účely tohto usmernenia sa za **vyššiu moc** považuje mimoriadna, nepredvídateľná a neodvratiteľná okolnosť vzniknutá nezávisle od vôle účastníka mobility, ktorá mu objektívne znemožňuje začať mobilitu, pokračovať v nej alebo ju riadne dokončiť. Tento prístup je v súlade s pravidlami programu Erasmus+.
3. Na účely tohto usmernenia sa za krajinu alebo oblasť s vyhláseným bezpečnostným rizikom považuje krajina alebo oblasť, vo vzťahu ku ktorej bolo v čase podpisovania Dohody o grante alebo v čase vycestovania zverejnené oficiálne upozornenie, odporúčanie necestovať, odporúčanie opustiť územie alebo iné závažné bezpečnostné varovanie vydané Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky alebo iným relevantným štátnym orgánom.

Článok 4

Vycestovanie do krajiny s vyhláseným bezpečnostným rizikom

1. Ak účastník mobility vycestuje do krajiny alebo oblasti, pre ktorú je už v čase podpisovania Dohody o grante na mobilitu alebo v čase vycestovania oficiálne vyhlásené bezpečnostné riziko, odporúčanie necestovať alebo iné závažné upozornenie z dôvodu vojenského konfliktu alebo obdobnej bezpečnostnej situácie, takéto vycestovanie sa považuje za vycestovanie na vlastné riziko.
2. V prípade podľa odseku 1 účastník mobility **nemá nárok na refundáciu nákladov ani na uznanie mimoriadnych nákladov**, ak tieto náklady vznikli v súvislosti s neuskutočnením mobility, jej prerušením alebo predčasným ukončením v dôsledku vopred známeho a oficiálne komunikovaného bezpečnostného rizika. Relevantným podkladom na posúdenie, či bolo riziko v čase vycestovania už oficiálne známe, sú najmä zverejnené cestovné odporúčania a upozornenia MZVEZ SR.
3. Náklady spojené s cestou, ktoré vznikli pred podpisom Dohody o grante na mobilitu, v prípade nerealizovania mobility, sú nenárokovateľné.
4. Prorektorka pre zahraničie a vonkajšie vzťahy je oprávnená mobilitu do takejto krajiny neodporučiť alebo zakázať. Vyzve účastníka, aby od realizácie mobility upustil, ak by jej uskutočnenie bolo v rozpore so zásadou ochrany života, zdravia a bezpečnosti.

Článok 5

Podmienky uznania vyššej moci

1. Vyššiu moc možno uznať iba v prípade, ak ide o okolnosť, ktorá:
 - a) vznikla nezávisle od vôle účastníka mobility,
 - b) nastala po uzatvorení dohody o grante, prípadne sa po tomto okamihu podstatne zhoršila,
 - c) nebola v čase rozhodnutia o vycestovaní predvídateľná,
 - d) objektívne znemožňuje začatie mobility, pokračovanie v mobilite alebo jej riadne ukončenie.
2. Za vyššiu moc možno najmä považovať:
 - a) náhle vypuknutie ozbrojeného konfliktu alebo významnú eskaláciu vojenského konfliktu v krajine alebo regióne mobility,
 - b) oficiálne vyhlásené bezpečnostné upozornenie, odporúčanie necestovať alebo odporúčanie bezodkladne opustiť územie,
 - c) náhle uzatvorenie vzdušného priestoru, zrušenie dopravných spojení alebo inú objektívnu prekážku, ktorá znemožňuje bezpečný príchod, zotrvanie alebo návrat účastníka mobility. Aktuálne upozornenia MZVEZ SR výslovne poukazujú aj na možné uzatváranie vzdušného priestoru a rušenie letov v regióne.
3. Vyššiu moc možno uznať len vtedy, ak účastník mobility súčasne:
 - a) bezodkladne informoval univerzitu o vzniku mimoriadnej situácie,
 - b) poskytol univerzite potrebnú súčinnosť pri riešení vzniknutej situácie,
 - c) prijal primerané opatrenia na minimalizáciu škody a vzniku ďalších nákladov,
 - d) predložil všetky dostupné doklady preukazujúce vznik a dôsledky mimoriadnej situácie.
4. Vyššiu moc nemožno uznať, ak:

- a) účastník vycestoval do krajiny alebo oblasti napriek tomu, že v čase vycestovania už bolo oficiálne vyhlásené bezpečnostné riziko, odporúčanie necestovať alebo iné závažné bezpečnostné upozornenie,
- b) dôvod ukončenia alebo neuskutočnenia mobility spočíva výlučne na strane účastníka mobility a nesúvisí s objektívnou mimoriadnou okolnosťou,
- c) účastník nerešpektoval pokyny univerzity alebo relevantné bezpečnostné odporúčania.

Článok 6

Posudzovanie mimoriadnych nákladov

1. Mimoriadne náklady možno uznať iba v prípade, ak:
 - a) účastník mobility vycestoval do krajiny alebo oblasti, ktorá v čase podpisovania Dohody o grante na mobilitu alebo v čase vycestovania nebola oficiálne označená ako riziková z dôvodu vojenského konfliktu alebo obdobnej závažnej bezpečnostnej situácie,
 - b) bezpečnostné riziko vzniklo alebo bolo oficiálne vyhlásené až počas trvania mobility,
 - c) vzniknuté náklady boli nevyhnutné, primerané a priamo súviseli s predčasným ukončením, prerušením alebo zmenou mobility z dôvodu ochrany života, zdravia a bezpečnosti účastníka.
2. Za mimoriadne náklady možno považovať najmä:
 - a) poplatky za zmenu termínu dopravy alebo za zabezpečenie predčasného návratu,
 - b) nevratné náklady na ubytovanie, ak ich nebolo možné refundovať,
 - c) iné nevyhnutné náklady vzniknuté v bezprostrednej súvislosti s návratom, evakuáciou alebo ukončením mobility.
3. Účastník mobility je povinný prijať všetky dostupné a primerané opatrenia na predchádzanie vzniku finančných nákladov súvisiacich s organizáciou mobility, ako aj nákladov spojených so zrušením, zmenou alebo stornovaním rezervovaných služieb, najmä cestovných lístkov, leteniek, ubytovania, stravovania a iných predplatených služieb. V záujme minimalizácie možných finančných strát je účastník mobility povinný postupovať obozretne, najmä:
 - a) dať prednosť rezervácii a nákupu takých služieb, pri ktorých je možné ich zrušenie alebo zmena bez storno poplatku, prípadne s čo najnižším storno poplatkom,
 - b) zabezpečiť si vhodné cestovné poistenie, ktoré zahŕňa nielen poistenie liečebných nákladov a úrazové poistenie, ale aj poistenie storno poplatkov pre prípad zrušenia alebo zmeny cestovných lístkov, leteniek, ubytovania, stravovania a iných predplatených služieb,
 - c) zabezpečiť si poistenie zodpovednosti za škodu, ktoré kryje zodpovednosť účastníka za škodu spôsobenú inej osobe na zdraví alebo na majetku.
 - d) na účely posúdenia nároku na uznanie mimoriadnych nákladov alebo vyššej moci univerzita prihliada aj na to, či účastník mobility prijal primerané opatrenia na predchádzanie vzniku škody a na minimalizáciu finančných dôsledkov vzniknutej situácie.
4. Upozorňujeme, že účastník nemá právo na refundáciu storno poplatkov za predplatené služby bez možnosti ich predčasného zrušenia (najmä cenovo zvýhodnené tarify cestovných lístkov, leteniek, ubytovania, stravovania a pod., u ktorých zrušenie nie je možné, resp. je zaťažené 100% storno poplatkom).
5. Účastník mobility je povinný predložiť k žiadosti o uznanie mimoriadnych nákladov:
 - a) písomné odôvodnenie žiadosti,
 - b) cestovné doklady, faktúry, doklady o úhrade a potvrdenia o storne alebo zmene rezervácie,
 - c) komunikáciu s dopravcom, ubytovacím zariadením alebo iným poskytovateľom služieb,
 - d) ďalšie dokumenty vyžiadané univerzitou.
6. O uznaní mimoriadnych nákladov rozhoduje univerzita individuálne po posúdení konkrétnych okolností prípadu, v súlade s pravidlami programu Erasmus+ a podmienkami oprávnenosti výdavkov.

Článok 7

Ukončenie dohody a finančné vyrovnanie

1. Ak počas trvania mobility nastanú okolnosti, pre ktoré je plnenie dohody neuskutočniteľné, nemožné alebo nadmerne náročné, môže dôjsť k ukončeniu dohody v súlade s článkom týkajúceho sa uplatnenia štatútu vyššej moci Dohody o grante na mobilitu.

2. Ak bude uznané, že dôvod ukončenia mobility predstavuje vyššiu moc, účastník mobility má nárok na vyplatenie finančnej podpory najmenej vo výške zodpovedajúcej skutočnému trvaniu mobility. Zvyšná časť grantu, ktorá nezodpovedá skutočne realizovanému obdobiu mobility, musí byť vrátená. Tento princíp zodpovedá aj aktuálnym pravidlám Erasmus+.
3. Ak je mobilita ukončená z dôvodu vyššej moci, prípad sa administratívne eviduje ako vyššia moc v súlade s príslušnými pravidlami programu Erasmus+.
4. Ak vyššia moc uznaná nie je, finančné vyrovnanie sa uskutoční podľa všeobecných ustanovení Dohody o grante na mobilitu a podľa interných pravidiel univerzity.

Článok 8

Povinnosti účastníka mobility

1. Účastník mobility je povinný priebežne sledovať bezpečnostnú situáciu v krajine pobytu a rešpektovať oficiálne odporúčania univerzity, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a ďalších príslušných orgánov.
2. V prípade zhoršenia bezpečnostnej situácie je účastník povinný bezodkladne kontaktovať prorektorku pre zahraničie a vonkajšie vzťahy a poskytnúť jej potrebnú súčinnosť, všetky relevantné skutočnosti a informácie potrebné na posúdenie ďalšieho postupu.
3. Prorektorka pre zahraničie a vonkajšie vzťahy rozhodne o ďalšom postupe po posúdení všetkých relevantných okolností.

Článok 9

Záverečné ustanovenia

1. Usmernenie sa vzťahuje na všetky typy mobilit realizovaných v rámci programu Erasmus+ realizované v krajinách alebo regiónoch, pri ktorých môže vzniknúť bezpečnostné riziko v dôsledku vojenského konfliktu alebo mimoriadnej bezpečnostnej situácie.
2. Cieľom interného usmernenia je zabezpečiť jednotný, transparentný a právne predvídateľný postup pri ochrane účastníkov mobility a pri posudzovaní oprávnenosti vzniknutých nákladov.
3. Usmernenie nadobúda účinnosť dňa 07. 04. 2026.

V Prešove, dňa 07. 04. 2026

doc. ThDr. Mária Kardis, PhD.
prorektorka pre zahraničie a vonkajšie vzťahy